

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA UPRAW OD ZDARZEŃ LOSOWYCH

SPIS TREŚCI:

Postanowienia ogólne	§ 1
Definicje	§ 3
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 4
Udział własny Ubezpieczającego w szkodzie.....	§ 6
Wyłączenia odpowiedzialności.....	§ 7
Zawarcie umowy ubezpieczenia	§ 8
Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa.....	§ 10
Suma ubezpieczenia	§ 13
Składka ubezpieczeniowa	§ 14
Obowiązki Towarzystwa	§ 18
Obowiązki Ubezpieczającego	§ 20
Określenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	§ 24
Wypłata odszkodowania	§ 28
Rozpatrywanie odwołań, skarg i zażaleń	§ 30
Roszczenia regresowe	§ 33
Rozwiązywanie sporów.....	§ 34
Postanowienia końcowe	§ 35

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia – zwane dalej „OWU” mają zastosowanie do umów ubezpieczenia upraw zlokalizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zawieranych z Ubezpieczającym przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” – zwane dalej „Towarzystwem”.
2. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na własną rzecz lub na rachunek osoby trzeciej. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na rachunek osoby trzeciej postanowienia OWU dotyczące Ubezpieczającego odnoszą się do osoby trzeciej (Ubezpieczonego), z wyjątkiem obowiązku zapłaty składki ubezpieczeniowej.
3. W porozumieniu z Ubezpieczającym, do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w OWU, z zastrzeżeniem że wszelkie zmiany będą odnotowane na polisie lub innym dokumencie ubezpieczenia w formie dodatkowych klauzul do umowy ubezpieczenia.
4. W sprawach nieregulowanych niniejszymi OWU mają zastosowanie przepisy:
  - 1) Kodeksu Cywilnego;
  - 2) ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

§ 2

Ubezpieczającym może być Członek Towarzystwa lub osoba przystępująca do Towarzystwa.

Definicje

§ 3

1. Określenia użyte w OWU oznaczają:

- 1) **Ubezpieczający** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, zawierająca z Towarzystwem umowę ubezpieczenia, która jest zobowiązana do zapłaty składki ubezpieczeniowej;
- 2) **Ubezpieczony** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, na której rachunek zawarta została umowa ubezpieczenia na podstawie niniejszych OWU;

- 3) **uprawa** – rośliny w uprawach gruntowych (polowych) lub w szklarniach i tunelach foliowych, uprawiane na cele konsumpcyjne, na paszę, jako surowiec dla przemysłu, dla pozyskania kwalifikowanego materiału siewnego i surowca energetycznego, jako rośliny ozdobne i materiał szkółkarski;
  - 4) **pole** – zwarty obszar danej uprawy rolnej, nie przedzielony żadnymi barierami naturalnymi, na którym jest prowadzona jedna uprawa;
  - 5) **szklarnie i tunele foliowe** – budowle trwale związane z gruntem, posiadające fundament, wyposażone w stałe urządzenia lub instalacje grzewcze;
  - 6) **poletko kontrolne** – pas uprawy rolnej, o szerokości co najmniej 2 metrów, przebiegający w środkowej części pola, przez całą jego długość;
  - 7) **plon** – użytkowe części roślin uprawnych, stanowiące przedmiot ubezpieczenia;
  - 8) **szkoda** – strata majątkowa polegająca na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie ubezpieczonego plonu, która powstała w wyniku zdarzenia, za które Towarzystwo ponosi odpowiedzialność;
  - 9) **szkoda całkowita** – całkowita utrata plonu lub zniszczenie roślin w stopniu kwalifikującym uprawę do likwidacji, na skutek zdarzeń wchodzących w zakres ochrony ubezpieczeniowej;
  - 10) **szkoda wtórna** – kolejna szkoda, która powstała w tej samej uprawie w czasie jednego sezonu wegetacyjnego i tego samego okresu ubezpieczenia;
  - 11) **uzyskany plon** – masę plonu ustaloną bezpośrednio przed zbiorem lub wynikającą z jego przeważenia, dokonanego bezpośrednio po zbiorze.
2. Szkody spowodowane przez:
    - 1) **gradobicie** – oznaczają szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego składającego się z bryłek lodu;
    - 2) **przymrozki wiosenne** – oznaczają szkody spowodowane przez obniżenie się temperatury poniżej 0°C, w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 30 czerwca;
    - 3) **powódź** – oznaczają szkody powstałe wskutek:
      - a) zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wód płynących lub stojących,
      - b) zalania terenów wskutek deszczu nawalnego, to jest opadu deszczu o współczynniku wydajności co najmniej 4; w przypadku braku możliwości ustalenia tego współczynnika bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ich powstania, świadczące wyraźnie o działaniach deszczu nawalnego;
      - c) spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i podgórszych;
    - 4) **huragan** – oznaczają szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s, którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu;
    - 5) **ogień** – uważa się szkody powstałe w wyniku działania ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile;
    - 6) **podtopienie** – uważa się szkody powstałe wskutek zalania terenów w wyniku deszczu nawalnego lub spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i falistych;

- 7) **eksplozję** – uważa się szkody powstałe w wyniku gwałtownej zmiany stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołane ich właściwością rozprzestrzeniania się w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników; warunkiem uznania szkody za spowodowaną eksplozją jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za spowodowane eksplozją uważa się również szkody powstałe wskutek implozji;
- 8) **obsunięcie się ziemi** – uważa się szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że za szkody spowodowane przez:
- zapadanie się ziemi** – uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych pustych przestrzeni w gruncie,
  - usuwanie się ziemi** – uważa się szkody powstałe wskutek ruchów ziemi na stokach;
- 9) **tąpnięcie** – uważa się szkody powstałe wskutek wstrząsów podziemnych, spowodowanych pęknięciem skał, wywołanych naruszeniem równowagi sił w tych skałach;
- 10) **lawinę** – uważa się szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania ze zboczy górskich lub falistych: mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota;
- 11) **upadek statku powietrznego** – uważa się szkody powstałe wskutek katastrofy bądź przymusowego lądowania samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także spowodowane upadkiem ich części lub przewożonego ładunku;
- 12) **opady śniegu** – uważa się szkody powstałe w następstwie opadów śniegu przekraczających 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się ubezpieczone mienie, określonej według obowiązującej normy polskiej „Obciążenie śniegiem”; warunkiem uznania szkody za spowodowaną opadami śniegu jest, aby przynajmniej jedna stacja meteorologiczna Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, zlokalizowana na terenie tej samej strefy lub strefy o niższej wartości charakterystycznej obciążenia śniegiem w promieniu 100 km od ubezpieczonego mienia, zmierzyła ciężar pokrywy śnieżnej przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) właściwej dla miejsca lokalizacji mienia;
- 13) **piorun** – uważa się szkody powstałe w następstwie bezpośredniego wyładowania atmosferycznego na ubezpieczone mienie, bądź na obiekt, w którym znajduje się ubezpieczone mienie;
- 14) **wymarznięcie roślin** – uważa się szkody spowodowane obniżeniem się temperatury poniżej 0°C, powodującym całkowite zniszczenie roślin lub całkowitą utratę części lub całego plonu, powstałe wskutek uszkodzenia szklarni lub tunelu foliowego w wyniku zdarzeń losowych, o których mowa w pkt 1-13.

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 4

- Przedmiotem ubezpieczenia może być plon lub rośliny:
  - upraw gruntowych:
    - buraków pastewnych, roślin oleistych, roślin ozdobnych, roślin motylkowych drobnonasiennych, ziół, lnu, konopi oraz roślin energetycznych,
    - zbóż, traw łąk i pastwisk, chmielu i tytoniu;
  - warzyw, ziół, roślin ozdobnych oraz rozsady roślin uprawianych w szklarniach i tunelach foliowych.
- Plony roślin wieloletnich objęte są ubezpieczeniem tylko w latach ich plonowania.

- W przypadku ubezpieczenia upraw roślin:
  - wysiewanych lub wysadzanych kilkakrotnie;
  - plonujących kilkakrotnie,
 w jednym sezonie wegetacyjnym – ubezpieczeniem objęte są plony wskazane w umowie ubezpieczenia.

§ 5

- Ochrona ubezpieczeniowa, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, obejmuje skutki:
  - gradobicia, powodzi oraz przymrozków wiosennych** – w uprawach, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1 lit. a – za wyjątkiem upraw rzepaku i rzepiku;
  - powodzi** – w uprawach traw łąk i pastwisk;
  - huraganu** – w uprawach lnu i konopi;
  - ognia**:
    - w uprawach zbóż oraz rzepaku i rzepiku,
    - w plonach tytoniu, chmielu i ziół – w trakcie technologicznego procesu suszenia, pod warunkiem że wszystkie uprawy danych roślin zostały ubezpieczone w Towarzystwie;
  - gradobicia, przymrozków wiosennych, powodzi, huraganu, ognia, podtopienia, eksplozji, obsunięcia się ziemi, tąpnięcia, lawiny, upadku statku powietrznego, uderzenia pioruna, opadów śniegu oraz wymarznięcia roślin** – w uprawach, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2.
- Ochroną ubezpieczeniową Towarzystwo obejmuje ilościowe ubytki plonów, a w przypadku upraw roślin ozdobnych, warzyw oraz lnu i konopi także straty jakościowe.
- W ubezpieczeniu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, odpowiedzialność Towarzystwa obejmuje jedynie całkowitą utratę plonu.
- Ochrona ubezpieczeniowa upraw prowadzonych w szklarniach i tunelach foliowych od zdarzeń losowych, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 1–13, obejmuje szkody spowodowane przez bezpośrednie działanie tych zdarzeń lub powstałe na skutek uszkodzenia budynków szklarni lub tuneli foliowych będącego następstwem tych zdarzeń.
- Ubezpieczenie upraw prowadzonych w szklarniach i tunelach foliowych od ryzyka wymarznięcia roślin możliwe jest pod warunkiem ubezpieczenia tych upraw od zdarzeń losowych, o których mowa w ust. 4.

Udział własny Ubezpieczającego w szkodzie

§ 6

- Wprowadza się udział własny Ubezpieczającego w szkodzie w wysokości 10% ustalonego odszkodowania.
- Za zgodą Towarzystwa, Ubezpieczający może znieść udział własny, o którym mowa w ust. 1, po opłaceniu dodatkowej składki.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 7

Zakres ubezpieczenia nie obejmuje i Towarzystwo nie odpowiada za szkody:

- wyrządzone umyślnie przez Ubezpieczającego lub osoby pozostające z Ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym;
- wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczającego, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada względem słuszności;
- powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi;
- powstałe wskutek trzęsienia ziemi, działania energii jądrowej, wojny, stanu wyjątkowego, strajku, buntu, rozruchów, rewolucji, manifestacji, blokady dróg, sabotażu, aktów terrorystycznych;
- spowodowane przez szkodniki lub choroby nawet w przypadku, gdyby zdarzenie losowe wchodzące w zakres ochrony ubezpieczeniowej obniżyło odporność roślin na ich działanie;

- 6) spowodowane przez utworzenie się zastoisk wodnych na skutek opadów deszczu lub tajania śniegu na terenach bezodpływowych i niezmeliorowanych;
- 7) powstałe w wyniku zalania terenu, które nastąpiło wskutek wadliwego działania lub awarii urządzeń odwadniających, sieci wodociągowej, sieci wodnokanalizacyjnej, basenów lub innych urządzeń;
- 8) spowodowane powodzią w uprawach znajdujących się między ciekami lub zbiornikami wodnymi a wałami ochronnymi (przeciwpowodziowymi) oraz na terenach zalewowych;
- 9) powstałe wskutek nieprzestrzegania terminów agrotechnicznych lub spowodowane wadliwie wykonanymi zabiegami agrotechnicznymi;
- 10) spowodowane samoistnym opadaniem lub osypywaniem plonu – wskutek opóźnienia zbiorów;
- 11) powstałe wskutek zakłóceń w działaniu środków chemicznych ochrony roślin lub nawozów, nawet jeżeli były one następstwem zdarzeń wchodzących w zakres ochrony ubezpieczeniowej;
- 12) powstałe w uprawach, jeżeli plon został zebrany przed przybyciem na miejsce szkody przedstawiciela Towarzystwa, a Ubezpieczający nie pozostawił poletka kontrolnego, umożliwiającego ustalenie przyczyny i rozmiaru szkody;
- 13) zgłoszone Towarzystwu po zbiorze plonu lub po likwidacji uprawy;
- 14) powstałe w uprawach zastępczych;
- 15) powstałe wskutek długotrwałych opadów deszczu;
- 16) jeżeli stopień zmniejszenia plonu wskutek zaistniałej szkody na danym polu wynosi poniżej 10% – wyłączenie nie dotyczy szkód całkowitych, gdy na polu o powierzchni:
  - a) do 15 ha – szkoda powstała na powierzchni pola przekraczającej 15 arów,
  - b) powyżej 15 ha – szkoda powstała na powierzchni przekraczającej 50 arów;
- 17) w słoju zbóż pozostawionej na polu – powstałe w okresie późniejszym niż 14 dni od zbioru zbóż;
- 18) które są skutkiem szkód z lat ubiegłych;
- 19) powstałe wskutek szkód górniczych, w rozumieniu przepisów prawa górniczego;
- 20) powstałe w wyniku przerw lub ograniczeń w dostawach energii do instalacji lub urządzeń grzewczych szklarni lub tuneli foliowych;
- 21) powstałe na skutek nieodpowiedniego stanu technicznego budynków szklarni lub tuneli foliowych;
- 22) powstałe w następstwie niezabezpieczenia otworów dachowych i drzwiowych w budynkach szklarni lub tunelach foliowych.

Zawarcie umowy ubezpieczenia

§ 8

1. Zasady zawierania umowy ubezpieczenia indywidualnego:
  - 1) umowę ubezpieczenia indywidualnego zawiera się na podstawie pisemnego wniosku Ubezpieczającego, sporządzonego na formularzu Towarzystwa;
  - 2) we wniosku o ubezpieczenie Ubezpieczający zobowiązany jest podać:
    - a) cały areal danej uprawy, uprawianej w gospodarstwie rolnym,
    - b) wszystkie plony roślin wysiewanych lub wysadzanych kilkakrotnie oraz plonujących kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym;
  - 3) wniosek o ubezpieczenie powinien w szczególności zawierać:
    - a) dane osobowe Ubezpieczającego (imię i nazwisko lub nazwę, adres zamieszkania lub siedzibę, PESEL lub Regon, nr członkowski, nr telefonu, adres e-mail),
    - b) miejsce ubezpieczenia,
    - c) rodzaj ubezpieczanych roślin oraz plonu, a dla:
      - roślin wysiewanych lub wysadzanych kilkakrotnie oraz plonujących kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym – określenie plonów, które mają być ubezpieczone,

- tytoniu, chmielu i ziół w trakcie technologicznego procesu suszenia – liczbę i typ suszarni oraz przewidywaną liczbę wsadów i wielkość (kg) jednego wsadu w każdej suszarni,
  - d) rodzaj ubezpieczanych ryzyk,
  - e) numery wszystkich działek ubezpieczanej uprawy położonych w danej miejscowości i ich powierzchnie,
  - f) wydajność roślin (dt/ha) lub obsadę roślin (szt/ha), określone dla każdej uprawy,
  - g) cenę jednostkową zgłoszonego do ubezpieczenia plonu lub nasadzeń, według cen rynkowych występujących na danym terenie;
- 4) wniosek o ubezpieczenie upraw prowadzonych w szklarniach i tunelach foliowych powinien dodatkowo zawierać:
    - a) dokładne określenie położenia (szkic, nazwa, itp.) szklarni lub tuneli foliowych, w których prowadzone są zgłoszone do ubezpieczenia uprawy,
    - b) dane dotyczące upraw – oddzielnie dla każdego rodzaju roślin w poszczególnych szklarniach lub tunelach foliowych;
    - c) areal uprawy w m².
  2. Zasady zawierania generalnych umów ubezpieczenia upraw kontraktowanych:
    - 1) umowę ubezpieczenia upraw kontraktowanych zawiera się w formie pisemnej z kontraktującym lub z właściwym związkiem branżowym plantatorów przy udziale kontraktującego; kontraktujący obowiązany jest ubezpieczyć wszystkie zakontraktowane uprawy danego rodzaju;
    - 2) w umowie ubezpieczenia upraw kontraktowanych określa się:
      - a) rodzaj i zakres ubezpieczenia poszczególnych roślin uprawnych lub ich plonu,
      - b) postanowienia warunków ubezpieczenia, jeżeli są odmienne od niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia,
      - c) zasady pobierania i przekazywania składki, w tym zobowiązanie kontraktującego, że w razie nie potrącenia składki przy wypłacie należności za skupione plony, składkę tę obowiązany jest uiścić z własnych środków,
      - d) obowiązki kontraktującego wobec Towarzystwa;
    3. Umowę ubezpieczenia zawiera się na okres wegetacji upraw, nie dłuższy jednak niż 12 miesięcy.
    4. Towarzystwo potwierdza zawarcie umowy ubezpieczenia upraw polisą.

§ 9

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości Towarzystwa wszystkie znane sobie okoliczności, o które Towarzystwo zapytywało w formularzu wniosku albo przed zawarciem umowy ubezpieczenia w innych pismach.
2. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane.
3. Jeżeli Ubezpieczający lub jego przedstawiciel podał niezgodnie z prawdą do wiadomości Towarzystwa okoliczności, o których mowa w ust. 1, Towarzystwo wolne jest od odpowiedzialności, chyba że okoliczności te nie mają wpływu na zwiększenie prawdopodobieństwa zdarzenia objętego umową ubezpieczenia.

Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa

§ 10

1. Odpowiedzialność Towarzystwa **rozpoczyna się** od zasiewu lub wysadzenia, nie wcześniej jednak niż:
  - 1) w ubezpieczeniu indywidualnym – od dnia wskazanego w polisie, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zapłaceniu przez Ubezpieczającego składki lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem postanowień ust. 2 i 3;

- 2) w ubezpieczeniu, o którym mowa w § 8 ust. 2 – od następnego dnia po zawarciu umowy kontraktacyjnej.
2. Jeżeli umówiono się, że składka lub jej rata zostanie zapłacona przelewem na wskazane konto – odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się od dnia wskazanego w polisie.
3. Odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się, w przypadku:
  - 1) **powodzi** – po upływie 30 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia (wystawienia polisy);
  - 2) **gradu, huraganu, podtopienia, eksplozji, obsunięcia się ziemi, tąpnięcia, lawiny, upadku statku powietrznego, uderzenia pioruna, opadów śniegu oraz wymarznienia roślin** – po upływie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia (wystawienia polisy);
  - 3) **przymrozków wiosennych** – po upływie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia (wystawienia polisy), ale nie wcześniej niż od dnia 15 kwietnia roku zbioru;
  - 4) **ognia** – po upływie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia (wystawienia polisy), nie wcześniej jednak niż od dnia rozpoczęcia technologicznego procesu suszenia.
4. Okresy, o których mowa w ust. 3, rozpoczynają swój bieg od dnia następnego po dniu zawarcia umowy.

§ 11

1. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia w ciągu 30 dni licząc od daty jej zawarcia, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy.
2. Odstąpienie lub rozwiązanie umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku opłacenia składki za okres, w jakim Towarzystwo udzielało ochrony ubezpieczeniowej.
3. Towarzystwo może rozwiązać umowę ubezpieczenia:
  - 1) z zachowaniem 7-dniowego terminu wypowiedzenia w razie:
    - a) podania przez Ubezpieczającego nieprawdziwych okoliczności istotnych dla oceny ryzyka wystąpienia szkody lub jej rozmiaru, o które Towarzystwo zapytywało we wniosku o ubezpieczenie lub niepoinformowania Towarzystwa o zaistnieniu takich okoliczności w czasie trwania umowy ubezpieczenia,
    - b) uzasadnionego podejrzenia wyłudzenia lub próby wyłudzenia odszkodowania przez Ubezpieczającego, jeżeli Towarzystwo złożyło w tej sprawie zawiadomienie do organów ścigania;
  - 2) ze skutkiem natychmiastowym – jeżeli Towarzystwo ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zaplaceniem składki za ubezpieczenie lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została opłacona w terminie.
4. W razie opłacenia składki ubezpieczeniowej w ratach, niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki powoduje ustanie odpowiedzialności Towarzystwa, jeżeli po upływie terminu Towarzystwo wezwało Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.
5. Każda ze stron może rozwiązać umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w terminie 14 dni od zgłoszenia przez drugą stronę żądania zmiany wysokości składki w związku z ujawnieniem okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku.

§ 12

Odpowiedzialność Towarzystwa **kończy się**:

- 1) z upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia;
- 2) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia;
- 3) z dniem rozwiązania umowy ubezpieczenia na skutek wypowiedzenia;

- 4) z chwilą wystąpienia szkody całkowitej, za którą Towarzystwo dokonało lub dokona wypłaty odszkodowania;
- 5) z chwilą zniszczenia danej uprawy na skutek zdarzeń innych niż wchodzące w zakres ubezpieczenia;
- 6) z chwilą zebrania plonu;
- 7) w przypadku:
  - a) ryzyka **przymrozków wiosennych** – z dniem 30 czerwca roku zbioru plonów,
  - b) ryzyka **huraganu** w słomie lnu i konopi w czasie rośnięcia – z chwilą zakończenia tego procesu w roku plonowania,
  - c) ryzyka **ognia** w plonach tytoniu, chmielu i ziół – z chwilą zakończenia technologicznego procesu suszenia ich plonów, nie później jednak niż 31 grudnia roku zbioru plonów.

Suma ubezpieczenia

§ 13

1. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest suma ubezpieczenia określona w umowie ubezpieczenia.
2. Sumę ubezpieczenia, odrębnie dla każdej uprawy, ustala Ubezpieczający z Towarzystwem w umowie ubezpieczenia.
3. Suma ubezpieczenia dla uprawy:
  - 1) wysiewanej lub wysadzonej kilkakrotnie;
  - 2) plonującej kilkakrotnie,
 w jednym sezonie wegetacyjnym – ustalana jest oddzielnie dla każdego plonu.
4. **Suma ubezpieczenia dla uprawy**, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 7, odpowiada wartości plonu obliczonej jako iloczyn:
  - 1) **przewidywanej jednostkowej wydajności**, nie wyższej od przeciętnych wydajności uzyskiwanych w danym gospodarstwie, miejscowości lub gminie w okresie ostatnich 3 lat;
  - 2) **przewidywanej jednostkowej ceny skupu** danego plonu na danym terenie w czasie zbiorów, a w przypadku plonów objętych umową kontraktacyjną – ceny jednostkowej podanej w tej umowie, pod warunkiem że cena taka jest ceną zagwarantowaną w umowie kontraktacyjnej;
  - 3) **arealu** zgłoszonej do ubezpieczenia uprawy, **wskazanych w umowie ubezpieczenia**.
5. **Suma ubezpieczenia dla nasadzeń roślin** odpowiada ich wartości obliczonej jako iloczyn liczby roślin na jeden ha, wartości jednej sadzonki tych roślin oraz powierzchni uprawy.
6. **Suma ubezpieczenia tytoniu, chmielu i ziół**, w trakcie technologicznego procesu suszenia, odpowiada wartości plonu danych upraw ubezpieczonych w Towarzystwie.
7. **Suma ubezpieczenia traw łąk i pastwisk** odpowiada całorocznej wartości plonu traw.
8. Suma ubezpieczenia ulega zmniejszeniu o kwotę każdorazowo wypłaconego odszkodowania.

Składka ubezpieczeniowa

§ 14

1. Wysokość składki ubezpieczeniowej ustala się w oparciu o obowiązującą w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia Taryfę stawek.
2. W indywidualnych przypadkach Towarzystwo może ustalić stawki taryfowe za ubezpieczenie upraw w wysokości innej, niż określono w Taryfie stawek.
3. Wysokość składki ubezpieczeniowej zależy od przedmiotu i zakresu ubezpieczenia, strefy zagrożenia danym ryzykiem wynikającej z Taryfy stawek, sumy ubezpieczenia oraz zniżek lub wyższek składki, zgodnie z obowiązującą Taryfą stawek.

§ 15

1. O ile nie umówiono się inaczej, Ubezpieczający zobowiązany jest do zapłaty składki lub jej pierwszej raty w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Na wniosek Ubezpieczającego składka może być rozłożona na raty.
3. W przypadku rozłożenia składki na raty należne odszkodowanie pomniejsza się o pozostałą do zapłacenia i wymagalną ratę składki.
4. W ubezpieczeniu upraw kontraktowanych składka może być pobierana od należności wypłacanej przez kontraktującego za każdorazową partię zakontraktowanych plonów, obliczonej bez uwzględnienia premii i potrąceń, chyba że umówiono się inaczej.

§ 16

1. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki w proporcjonalnej wysokości za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zwrot składki nie przysługuje, jeżeli przed wygaśnięciem umowy ubezpieczenia wystąpiła szkoda całkowita lub szkoda powodująca wyczerpanie się sumy ubezpieczenia.
3. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia lub jej rozwiązanie nie zwalnia Ubezpieczającego od obowiązku opłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w którym Towarzystwo udzielało ochrony ubezpieczeniowej.

§ 17

1. Dniem zapłaty składki jest dzień:
  - 1) uznania rachunku bankowego Towarzystwa pełną kwotą składki;
  - 2) wpłacenia pełnej kwoty składki w kasie Towarzystwa;
  - 3) wręczenia pełnej kwoty składki pośrednikowi ubezpieczeniowemu odpowiednio umocowanemu przez Towarzystwo.
2. Postanowienia ust. 1 stosuje się odpowiednio do raty składki.
3. Składka ubezpieczeniowa nie podlega indeksacji.

Obowiązki Towarzystwa

§ 18

1. Na żądanie Ubezpieczonego, jeżeli nie jest on Ubezpieczającym, Towarzystwo obowiązane jest udzielić mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.
2. W terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, Towarzystwo informuje o tym Ubezpieczającego i/lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz przeprowadza postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także informuje osobę występującą z roszczeniem, pisemnie lub w inny sposób na który ta osoba wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa lub wysokości odszkodowania.

§ 19

Jeżeli w terminie określonym w § 28 ust. 2 Towarzystwo nie może wypłacić odszkodowania, zawiadamia pisemnie osobę zgłaszającą roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.

Obowiązki Ubezpieczającego

§ 20

Ubezpieczający zobowiązany jest:

- 1) dokonać zasiewu (wysadzenia) na glebach spełniających wymagania poszczególnych rodzajów i odmian roślin;
- 2) dokonać zasiewu (wysadzenia) roślin oraz zbioru plonów w terminach agrotechnicznych właściwych dla danej uprawy;
- 3) prowadzić uprawę zgodnie z zaleceniami agrotechnicznymi i zasadami dobrej praktyki rolniczej.

§ 21

Ubezpieczający jest zobowiązany umożliwić Towarzystwu sprawdzenie w każdym czasie w okresie ubezpieczenia ilościowego i jakościowego stanu oraz wartości ubezpieczonych upraw.

§ 22

1. W razie zajścia zdarzenia losowego, którego następstwem jest lub może być szkoda powodująca odpowiedzialność Towarzystwa, Ubezpieczający obowiązany jest:
  - 1) użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów;
  - 2) zabezpieczyć przedmiot ubezpieczenia przed dalszą szkodą oraz powiadomić odpowiednie służby ratownicze;
  - 3) złożyć niezwłocznie Towarzystwu zawiadomienie o szkodzie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni od daty jej powstania lub uzyskania informacji o jej powstaniu, z zastrzeżeniem pkt 4;
  - 4) w przypadku szkody spowodowanej przymrozkami wiosennymi zgłosić szkodę nie później niż pierwszego dnia roboczego po wystąpieniu przymrozków;
  - 5) przedstawić posiadane dowody, w tym dokumenty i informacje dotyczące zdarzenia i szkody, w szczególności:
    - a) załącznik graficzny (ortofotomapa),
    - b) wypis z rejestru gruntów,
    - c) kopię wniosku o płatności bezpośrednie,
  - 6) ułatwić Towarzystwu ustalenie okoliczności zdarzenia i rozmiaru szkody, w tym nie zmieniać bez zgody Towarzystwa stanu uprawy spowodowanego przez szkodę do czasu przybycia na miejsce szkody przedstawiciela Towarzystwa, chyba że:
    - a) zmiana jest niezbędna dla zabezpieczenia przed powiększeniem się szkody – w takim wypadku Ubezpieczający zobowiązany jest pozostawić poletko kontrolne, w celu umożliwienia ustalenia przyczyny i rozmiaru szkody,
    - b) przedstawiciel Towarzystwa nie przybył na miejsce szkody w ciągu 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie.
2. Ubezpieczający w zawiadomieniu o szkodzie, zobowiązany jest podać:
  - 1) datę powstania szkody;
  - 2) miejsce szkody;
  - 3) przyczynę powstania szkody;
  - 4) numery działek (pól) i powierzchnie, na których uszkodzeniu uległy uprawy;
  - 5) rodzaj uprawy, która uległa uszkodzeniu;
  - 6) informację o zamiarze zebrania uszkodzonego plonu bądź o zamiarze dokonania zabiegów agrotechnicznych w celu zastosowania uprawy zamiennej;
  - 7) szacunkową wartość powstałej szkody;
  - 8) na wezwanie Towarzystwa – wykaz wszystkich pól danej uprawy, uprawianej w gospodarstwie rolnym, z określeniem ich powierzchni.
3. W razie naruszenia obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie lub odmówić jego wypłaty, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia rozmiaru szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności i rozmiaru szkody.

4. Jeżeli, z uwagi na zalanie terenu, ustalenie rozmiaru szkody wyrządzonej przez powódź jest niemożliwe w terminie 14 dni od dnia zgłoszenia szkody, Ubezpieczający zobowiązany jest powiadomić niezwłocznie Towarzystwo o ustaniu przyczyny uniemożliwiającej dokonanie oględzin szkody, zgodnie z postanowieniem ust. 1 pkt 3.
5. W przypadku ustalania rozmiaru szkody w sposób określony w § 25 ust. 3, Ubezpieczający zobowiązany jest do powiadomienia Towarzystwa o terminie zbioru plonu nie później niż na 7 dni przed planowanym zbiorem.

§ 23

1. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie wykonał obowiązków określonych w § 22 ust. 1 pkt 1 lub 2, Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego w § 22 ust. 1 pkt 3 lub 4, Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności lub skutków wypadku.
3. Skutki braku zawiadomienia Towarzystwa o wypadku nie następują, jeżeli Towarzystwo w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymało wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.

Określenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 24

Odszkodowanie wypłacone przez Towarzystwo z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższe od poniesionej szkody.

§ 25

1. Ustalenia rozmiaru szkody dokonuje upoważniony przedstawiciel Towarzystwa w obecności Ubezpieczającego lub jego przedstawiciela w terminie 14 dni od daty zgłoszenia szkody. Nieobecność odpowiednio zawiadomionego Ubezpieczającego nie uchybia ważności podjętych czynności oraz dokonanych ustaleń co do zakresu i rozmiaru szkody.
2. Jeżeli szacowanie szkody w terminie 14 dni jest niemożliwe z przyczyn niezależnych od Towarzystwa, szacowania szkody Towarzystwo dokonuje niezwłocznie po ustąpieniu tych przyczyn.
3. Jeżeli szkoda powstała we wczesnej fazie rozwoju roślin, w której nie jest możliwe ustalenie faktycznego rozmiaru szkody, Towarzystwo dokonuje w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie wstępnych oględzin szkody, informując uprzednio o tym Ubezpieczającego; ostatecznego ustalenia rozmiaru szkody Towarzystwo może dokonać bezpośrednio przed lub w czasie zbioru plonu.
4. Szacowania szkody dokonuje się oddzielnie na każdym polu.
5. Symptomami szkody spowodowanej przez:
  - 1) **grad** – są: ocętkowanie roślin, ścięcia i złamania roślin, ich części lub poszczególnych organów, pęknięcia, wybicia ziarna lub nasion, rozcięcia i przecięcia blaszki liściowej;
  - 2) **przymrozki wiosenne** – są: rozerwania błon komórkowych wskutek zamarzania soku komórkowego w tkankach rośliny, doprowadzające do zamierania całej rośliny lub jej części, objawiające się zwarzeniem całych roślin, liści lub kwiatów, martwicą stożka wzrostu, załazni słupek lub zawiązku owocu (barwa brązowo-ciemna), podłużnym rozerwaniem pędów oraz niepożądanym wytworzeniem organów generatywnych;
  - 3) **powódź** – są: wygnicie, zżółknięcie, zamulenie, wypłukanie z podłoża, wyrwanie roślin lub części roślin;
  - 4) **huragan** – są: wyrwanie roślin z naturalnego podłoża, złamanie lub pęknięcie roślin, rozdarcie blaszki liściowej.
6. Dokonanie oględzin szkody nie przesądza o uznaniu przez Towarzystwo odpowiedzialności za szkodę.

§ 26

1. Z zastrzeżeniem § 27 ust. 2, jeżeli wystąpiła szkoda częściowa, rozmiar szkody w uprawach ustala się z uwzględnieniem:
  - 1) **powierzchni pola**, na którym uprawa została uszkodzona lub zniszczona, nie większej jednak od powierzchni podanej w dokumencie ubezpieczenia;
  - 2) **wyrażonego w procentach stopnia zmniejszenia plonu**, ustalonego przy zastosowaniu obowiązujących w Towarzystwie norm i metodyki do ustalania wysokości szkód w uprawach, uwzględniających fazę rozwoju roślin w dniu szkody, a także rodzaj i rozmiar stwierdzonych uszkodzeń lub zniszczeń roślin;
  - 3) **sumy ubezpieczenia na 1 ha** określonej na podstawie:
    - a) **wydajności plonu z 1 ha**, jaki mógłby być osiągnięty, gdyby zdarzenie nie nastąpiło, jednak nie wyższej niż podana w dokumencie ubezpieczenia,
    - b) **ceny jednostkowej** plonu podanej w dokumencie ubezpieczenia, z tym że jeżeli w dniu powstania szkody cena rynkowa skupu występująca na danym terenie jest niższa niż 80% ceny wskazanej w umowie ubezpieczenia, jako cenę jednostkową plonu stosuje się średnie ceny rynkowe skupu; w przypadku plonów objętych umową kontraktacyjną przyjmuje się cenę podaną w tej umowie, nie większą jednak niż podaną w dokumencie ubezpieczenia;
  - 4) liczby zniszczonych roślin oraz wartości jednostkowej ich sadzonek, określonej w umowie ubezpieczenia, ale nie wyższej niż aktualne na dzień szkody ceny rynkowe tych sadzonek na danym terenie; liczba zniszczonych roślin nie może być większa niż ich liczba przypadająca na 1 ha podana w umowie ubezpieczenia a w przypadku braku podania tej liczby w umowie ubezpieczenia – średnia liczba roślin przypadająca na 1 ha wynikająca z zawartej umowy ubezpieczenia;
  - 5) liczby zniszczonego materiału szkółkarskiego i jego wartości w dniu szkody, z tym że liczba zniszczonego materiału szkółkarskiego nie może być większa niż jego liczba przypadająca na 1 ha podana w umowie ubezpieczenia lub – w przypadku braku podania tej liczby w umowie ubezpieczenia – średnia liczba materiału szkółkarskiego przypadająca na 1 ha wynikająca z zawartej umowy ubezpieczenia.
2. Jeżeli wystąpiła szkoda całkowita, rozmiar szkody, z zastrzeżeniem ust. 3, 4 i 5, ustala się w wysokości:
  - 1) 25% – jeżeli szkoda powstała w okresie do 15 kwietnia roku zbiorów;
  - 2) 40% – jeżeli szkoda powstała w okresie od 16 kwietnia do dnia 20 maja roku zbiorów;
  - 3) 60% – jeżeli szkoda powstała w okresie od 21 maja do dnia 31 maja roku zbiorów;
  - 4) 85% – jeżeli szkoda powstała w okresie od dnia 1 czerwca roku zbiorów,**kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1 pkt 1 – 3.**
3. Jeżeli szkoda całkowita wystąpiła w uprawach, w przypadku których siew nasion lub sadzenie roślin odbywa się okresie wiosennym, rozmiar szkody ustala się w wysokości:
  - 1) 25% – jeżeli szkoda powstała do 31 maja, jak również po tym terminie, gdy szkoda powstała w okresie 21 dni od wysadzenia roślin lub wysiewu nasion;
  - 2) 85% – jeżeli szkoda powstała po okresie, o którym mowa w pkt 1,**kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1 pkt 1 – 3.**
4. W uprawach traw rozmiar szkody ustala się w procentach całorocznej wartości plonu, w zależności od czasu powstania szkody, przyjmując:
  - 1) dla łąk:
    - a) za pierwszy pokos – 60%,
    - b) za drugi pokos – 30%,
    - c) za trzeci pokos – 10%;

- 2) dla **pastwisk** – procent szkody ustalony przy zastosowaniu obowiązujących w Towarzystwie norm do ustalania wysokości szkód w uprawach.
5. **Jeżeli szkoda całkowita wystąpiła w uprawach:**
- 1) **warzyw, roślin ozdobnych i ziół** prowadzonych w szklarniach lub tunelach foliowych, rozmiar szkody ustala się w wysokości:
- 25% – jeżeli szkoda powstała w okresie 30 dni od wysadzenia roślin lub wysiewu nasion,
  - 85% – jeżeli szkoda powstała po okresie, o którym mowa w lit. a),
- kwoty, obliczonej wg zasad określonych w ust. 1 pkt 1 – 3;**
- 2) **sadzonek**, zniszczonych na rozsadnikach w budynkach szklarni lub tunelach foliowych, rozmiar szkody ustala się w wysokości:
- 25% – jeżeli szkoda powstała w okresie jednego tygodnia po wejściu roślin,
  - 50% – jeżeli szkoda powstała w okresie do połowy ich wegetacji,
  - 85% – jeżeli szkoda powstała w okresie po połowie ich wegetacji,
- kwoty, obliczonej wg zasad określonych w ust. 1 pkt 1 – 3.**
6. Rozmiar szkody powstałej w tytoniu, chmielu i ziołach w trakcie technologicznego procesu suszenia, ustala się z uwzględnieniem średnich cen rynkowych obowiązujących w dniu powstania szkody lub cen wskazanych w umowie kontraktacyjnej, nie wyższych jednak niż ceny wskazane w umowie ubezpieczenia.
7. Rozmiar szkody, ustalony zgodnie z postanowieniami ust. 1, zmniejsza się o wartość pozostałości po szkodzie.

§ 27

- Towarzystwo ustala odszkodowanie w wysokości równej rozmiarowi szkody.
- Wysokość ustalonego odszkodowania na 1 ha nie może być większa niż suma ubezpieczenia na 1 ha określona w umowie ubezpieczenia a w przypadku braku określenia tej sumy w umowie ubezpieczenia – średnia suma ubezpieczenia na 1 ha wynikająca z zawartej umowy ubezpieczenia.
- Towarzystwo potrąca udział własny Ubezpieczającego w szkodzie, w wysokości 10% ustalonego odszkodowania, chyba że udział własny został zniesiony.
- Gdyby w okresie ubezpieczenia ta sama uprawa była kilkakrotnie uszkodzana, przy określaniu rozmiaru każdej następnej szkody uwzględnia się rozmiary poprzednio ustalonych szkód.
- Jeżeli ubezpieczeniem objęta jest tylko część powierzchni uprawy, uprawianej w danym gospodarstwie, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje powierzchnia ubezpieczonej uprawy do rzeczywistej jej powierzchni, z zastrzeżeniem ust. 6.
- Postanowień ust. 5 nie stosuje się, w przypadku gdy we wniosku o ubezpieczenie wskazano numery działek i ubezpieczono całość danej uprawy znajdującej się na danej działce.
- Jeżeli ubezpieczeniem nie są objęte wszystkie plony roślin wysiewanych lub wysadzanych kilkakrotnie oraz plonujących kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje liczba ubezpieczonych plonów do rzeczywistej liczby uzyskiwanych plonów.
- Jeżeli, w ubezpieczeniu tytoniu, chmielu i ziół w trakcie technologicznego procesu suszenia, nie jest objęta ubezpieczeniem pełna wartość plonu danych upraw, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje wartość ubezpieczona do wartości rzeczywistej.
- Jeżeli ubezpieczeniem nie są objęte wszystkie nasadzenia roślin, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje liczba ubezpieczonych roślin do ich liczby rzeczywistej.

10. W przypadku ustalania rozmiaru szkody zgodnie z postanowieniami § 25 ust. 3, **odszkodowanie nie przysługuje**, jeżeli **uzyskany plon** jest większy niż 90% (dziewięćdziesiąt procent) wielkości plonu, określonego w umowie ubezpieczenia.

Wypłata odszkodowania

§ 28

- Towarzystwo wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia uprawnionego do odszkodowania, zawartej z nim ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
- Odszkodowanie wypłaca się w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.
- W przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 2, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. W terminie, o którym mowa w ust. 2, Towarzystwo zawiadamia na piśmie o przyczynach niemożności zaspokojenia roszczeń w całości lub w części, jak również o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.
- W przypadku zbiegu odszkodowań z tytułu dwóch lub więcej ubezpieczeń z tego samego zdarzenia, odszkodowanie wypłaca się do wysokości szkody w granicach sumy ubezpieczenia, w ramach każdego z ubezpieczeń, z uwzględnieniem odszkodowań już wypłaconych.
- Odszkodowanie wypłaca się w formie przelewu na rachunek bankowy wskazany przez uprawnionego do odszkodowania.
- W przypadku wyboru przez uprawnionego do odszkodowania innej formy wypłaty, niż określona w ust. 5, koszt związany z realizacją płatności potrącany jest z wypłacanego odszkodowania.

§ 29

Towarzystwo zwraca uprawnionemu do odszkodowania, w granicach sumy ubezpieczenia, koszty wynikłe z zastosowania dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne.

Rozpatrywanie odwołań, skarg i zażaleń

§ 30

- Ubezpieczający może wnosić odwołania, skargi i zażalenia związane z działalnością Towarzystwa:
  - w sprawach dotyczących zawarcia umowy ubezpieczenia – do dyrektora biura regionalnego, w którym została zawarta lub miała być zawarta umowa ubezpieczenia;
  - w pozostałych sprawach – do Zarządu Towarzystwa – za pośrednictwem biura regionalnego, w którym została zawarta lub miała być zawarta umowa ubezpieczenia.
- Odwołanie, skarga lub zażalenie dotyczące zakresu odpowiedzialności lub wysokości odszkodowania, powinno być wniesione w terminie 30 dni od daty doręczenia stanowiska Towarzystwa w sprawie.
- Odwołania, skargi i zażalenia powinny być wnoszone w formie pisemnej.

§ 31

- Towarzystwo rozpatruje odwołanie, skargę lub zażalenie w terminie 30 dni od dnia jego wniesienia.
- W razie zaistnienia istotnych przyczyn uniemożliwiających zachowanie terminu określonego w ust. 1, Towarzystwo zawiadamia o tym osobę wnoszącą skargę lub zażalenie, podając przyczyny opóźnienia, w ciągu 7 dni od stwierdzenia tych przyczyn.

§ 32

1. Jeżeli z treści odwołania, skargi lub zażalenia nie można ustalić ich przedmiotu, Towarzystwo zwraca się do osoby wnoszącej odwołanie, skargę lub zażalenie o wyjaśnienie lub uzupełnienie ich treści w terminie 7 dni od otrzymania pisma Towarzystwa w tej sprawie, z pouczeniem że nie usunięcie tych braków spowoduje pozostawienie odwołania, skargi lub zażalenia bez rozpoznania.
2. W razie usunięcia braków zgodnie z ust. 1, termin do rozpatrzenia odwołania, skargi lub zażalenia liczy się od dnia usunięcia braków.

Roszczenia regresowe

§ 33

1. Z dniem wypłaty odszkodowania na Towarzystwo przechodzi prawo dochodzenia roszczeń od osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, do wysokości wypłaconego odszkodowania.
2. Nie przechodzą na Towarzystwo roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. Jeżeli Towarzystwo pokryło część szkody, Ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo w zaspokojeniu roszczeń.
4. Jeżeli Ubezpieczający zrzekł się bez zgody Towarzystwa roszczenia przeciwko osobie odpowiedzialnej za szkodę lub je ograniczył, Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania lub je odpowiednio zmniejszyć.
5. Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia miało miejsce po wypłacie odszkodowania, Towarzystwo może zażądać zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.

Rozwiązywanie sporów

§ 34

Spory jakie mogą wynikać z umowy ubezpieczenia podlegają rozpoznaniu przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego albo przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby poszkodowanego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

Postanowienia końcowe

§ 35

1. Zawiadomienia i oświadczenia, które w związku z umową ubezpieczenia składane są przez strony tej umowy powinny być sporządzone na piśmie i doręczane za pokwitowaniem odbiorcy lub przesyłane listem poleconym.
2. Jeżeli Ubezpieczający lub uprawniony zmienił adres i nie zawiadomił o tym Towarzystwa, pismo skierowane przez Towarzystwo na jego ostatni adres wywiera skutki prawne od chwili, w której doszłoby do niego, gdyby nie zmienił adresu. Za dzień ten uważa się datę powtórnego awiza.

* * * * *

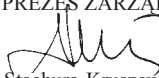
Podstawę obowiązywania niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia stanowi Uchwała nr 58/14 Zarządu T UW „T UW” z dnia 22 kwietnia 2014 r. oraz Zarządzenie Prezesa T UW „T UW” nr 16/14 z dnia 22 kwietnia 2014 r.

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia mają zastosowanie do umów ubezpieczenia upraw zawieranych od dnia 1 maja 2014 r.

WICEPREZES ZARZĄDU

Agnieszka Różga

PREZES ZARZĄDU

Ewa Stachura-Kruszewska